

Załącznik do Uchwały Nr 6992/23
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 26 kwietnia 2023 r.

Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2025

Kielce, kwiecień 2023

Wykaz skrótów

60+	60 lat i więcej
CAS	Centralna Aplikacja Statystyczna
CIS	Centra integracji społecznej
DESTISZ	Departament Edukacji, Sportu, Turystyki i Spraw Zagranicznych
CUS	Centrum Usług Społecznych
CZP	Centrum Zdrowia Psychicznego
DI	Deinstytucjonalizacja
DIR	Departament Inwestycji i Rozwoju
DDOM	Dzienny Dom Opieki Medycznej
DOZ	Departament Ochrony Zdrowia
DPS	Dom Pomocy Społecznej
FASD	Fetal Alcohol Spectrum Disorder
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego
FEŚ	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego
JOPS	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KIS	Klub Integracji Społecznej
KWP	Komenda Wojewódzka Policji
m.	miasto
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	non-government organization – organizacja pozarządowa
OIK	Ośrodek Interwencji Kryzysowej
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
ORPZ	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES	Podmiot Ekonomii Społecznej
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PIK	Punkt Interwencji Kryzysowej
POWER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RPRES	Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
ŚOA	Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny
ŚUW	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki
UTW	Uniwersytet Trzeciego Wieku
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZOL	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy
ZOP	Zespół Obsługi Placówek

Spis treści

Wykaz skrótów	2
1. Wprowadzenie.....	4
2. Cele i założenia dotyczące tworzenia i systemu realizacji Planu	5
3. Obszary interwencji	7
OBSZAR I. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej	11
OBSZAR II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność	19
OBSZAR III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego.....	27
OBSZAR IV. Osoby w kryzysie bezdomności	31
OBSZAR V. Obywatele państw trzecich, migranci w tym uchodźcy	34
4. Monitoring.....	36

Załącznik 1. Diagnoza usług społecznych w województwie świętokrzyskim, grudzień 2022

1. Wprowadzenie

Usługi społeczne obok polityki zabezpieczenia dochodu są najważniejszym komponentem polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje. Dostępność usług w zakresie wsparcia społecznego i profilaktyki powinna być realizowana z myślą o każdej osobie, która może ich potrzebować, ale szczególne miejsce w społeczeństwie przypisuje się osobom z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem, takich jak: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysach: psychicznym, bezdomności, uzależnienia i przemocy oraz dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej. Tym grupom (przede wszystkim) dedykowane są: Strategia Rozwoju Usług Społecznych. Polityka publiczna do 2030 r. (z perspektywą do 2035) oraz „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030”, a na poziomie regionalnym Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI).

Proces deinstytucjonalizacji programowany jest w perspektywie wielu lat, co powoduje, że zmiany w zakresie dostępności usług i ich koordynacji będą następowały etapowo w sposób:

- a) zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby), jak najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku domowym i rodzinnym;
- b) umożliwiający odbiorcom tych usług kontrolę nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą;
- c) chroniący odbiorców usług przed izolacją od ogółu społeczności;
- d) gwarantujący prymat indywidualnych potrzeb mieszkańców gmin nad organizacyjnymi wymogami i procedurami.

Regionalny Plan Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa świętokrzyskiego przygotowywany jest przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w wymiarze regionalnym, przyczynia się do ustrukturyzowania planowanych zmian w zakresie rozwoju usług społecznych zgodnie z wynikiem przeprowadzonej diagnozy regionalnej (Załącznik 1) i powinien stać się punktem wyjścia dla lokalnych planów deinstytucjonalizacji realizowanych na poziomie poszczególnych gmin i powiatów.

2. Cele i założenia dotyczące tworzenia i systemu realizacji Planu

Jednym z kluczowych działań wdrożeniowych określonych przez przyjętą Uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. Strategię Rozwoju Usług Społecznych (M.P. poz. 767), jest wskazanie regionalnych ośrodków polityki społecznej jako koordynatorów obszaru włączenia społecznego w tym rozwoju usług społecznych i procesu deinstytucjonalizacji.

Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji określa działania na rzecz samorządów oraz podmiotów ekonomii społecznej, które będą realizowane przez ROPS, departamenty merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostki organizacyjne samorządu województwa. Źródłem finansowania realizacji Planu są środki z funduszy europejskich EFS+ i EFRR w programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027 (FEŚ), środki z programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), budżetu województwa.

Cele Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji

- Zintegrowanie regionalnych celów i działań operacyjnych dotyczących rozwoju usług społecznych i usług zdrowotnych oraz procesu deinstytucjonalizacji w spójny proces działań adresowanych przede wszystkim do podmiotów lokalnych, odpowiedzialnych za organizowanie, dostarczanie i finansowanie tych usług ze środków własnych lub z innych źródeł, w tym z budżetu państwa.
- Silniejsze powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych dostępnych w województwie z regionalnymi i lokalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych.
- Wytyczenie poprzez działania finansowe i pozafinansowe oczekiwanych kierunków rozwoju usług na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.
- Skoordynowanie działań podejmowanych przez różne departamenty lub jednostki organizacyjne samorządu województwa oraz uwzględnienie potencjału i zasobów sektora obywatelskiego i partnerów społecznych.

Dokumenty strategiczne krajowe, na których opierano się w procesie opracowania Planu

- Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności.
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r.
- Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030.
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030.
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030.
- Rekomendacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej: „Włączenie społeczne w Programach Regionalnych”.

Rządowe Programy z zakresu wsparcia społecznego

- Program za Życiem.
- Program „MALUCH+” na lata 2022-2029.

- Program Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.
- Program wieloletni "Senior+" na lata 2021-2025.
- Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025.
- Program Opieka 75+.
- Fundusz Solidarnościowy.
- Od wykluczenia do aktywizacji. Program pomocy osobom wykluczonym społecznie i zawodowo.
- „Po pierwsze Rodzina!”- otwarty konkurs ofert w zakresie promocji rodziny na rok 2023.

Dokumenty o charakterze regionalnym

- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2030 roku.
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030.
- Program Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027.
- Wojewódzki Plan Transformacji dla województwa świętokrzyskiego na lata 2022-2026.
- Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi na 2023 r.
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.
- Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2021-2026.
- Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do roku 2025;
- Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej do roku 2023.
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2018-2023.
- Wojewódzki Program poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego 2023-2027.
- Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Sposób opracowania planu

Uchwałą nr 6156/22 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 listopada 2022 r. powołano Zespół Konsultacyjno-Doradczy ds. Opracowania Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele organizacji sektora społecznego i instytucji świadczących usługi społeczne, reprezentanci kluczowych grup kategoryalnych: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie zdrowia psychicznego, bezdomności oraz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Do prac w Zespole zaproszono również przedstawicieli gminnych i powiatowych jednostek samorządu terytorialnego posiadający doświadczenia w realizacji usług społecznych. Zróżnicowanie składu osobowego Zespołu nadaje procesowi tworzenia planu charakter interdyscyplinarny.

W procesie prac nad Planem uczestniczą przedstawiciele Instytucji Zarządzającej i Pośredniczącej Funduszami Europejskimi w regionie, którzy należą do składu osobowego Zespołu, w tym pracownicy: Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Departamentu Inwestycji i Rozwoju (EFRR).

3. Obszary interwencji

Obszary interwencji określone w Planie wynikają z diagnozy usług społecznych stanowiącej załącznik nr 1 do Planu, uwzględniającej specyfikę województwa świętokrzyskiego.

REGIONALNY PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI DLA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

OBSZAR I. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej

OBSZAR II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność

OBSZAR III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

OBSZAR IV. Osoby w kryzysie bezdomności

OBSZAR V. Obywatele państw trzecich, migranci w tym uchodźcy

Każdy z obszarów interwencji konstruowany jest osobno, jednakże uwzględniono wzajemnie powiązania w występujących problemach społecznych, uwzględniając fakt, że grupy docelowe dla poszczególnych obszarów mogą się pokrywać, a działania w poszczególnych obszarach mogą być powiązane z działaniami w innych. Na etapie wdrażania należy wziąć pod uwagę powiązania pomiędzy poszczególnymi obszarami, np. dbając o kolejność poszczególnych działań, planując udział w naborach projektów itp.

Odbiorcy

Odbiorcy adresowanych działań, wynikają z obszaru interwencji. Zaliczamy do nich: przedstawicieli JST, kadrę JOPS, członków NGO, mieszkańców województwa. Odbiorcy jak i działania zaplanowane w Planie są zgodnie z zapisami innych dokumentów strategicznych jak również nie mogą przekraczać ram prawnych regulujących, tak zadania jak i uprawnienia samorządu województwa. Działania, do których zobowiązany jest samorząd województwa, w dużej mierze dotyczą szkolenia i doskonalenia zawodowego kadr jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej. Należy jednak pamiętać, że do zadań samorządu województwa należy również tworzenie i promowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej jak i wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej. Oznacza to, że przy tworzeniu i testowaniu modeli, szczególnie działań mających znamiona innowacyjności, możliwe jest kierowanie działań bezpośrednio do mieszkańców.

Rekomendacje horyzontalne

- Opracowanie na szczeblu gminnym i powiatowym Lokalnych Planów Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji.
- Ustanowienie na poziomie gmin i instytucji koordynatora usług społecznych i zdrowotnych.
- Wsparcie tworzenia i rozwoju Centrów Usług Społecznych.
- Wsparcie w zakresie tworzenia mieszkań chronionych, wspomaganym: treningowym, wspieranym z koszykiem usług oraz mieszkań adaptowalnych.
- Wykorzystywanie możliwości rozwoju środowiskowych usług społecznych w ramach Rządowych Programów z zakresu wsparcia społecznego.
- Wzmacnianie podmiotów ekonomii społecznej jako realizatorów usług społecznych.
- Preferowanie we wsparciu osób z określonych w RPDI obszarów interwencji, które mają utrudniony dostęp do usług społecznych w związku z wykluczeniem komunikacyjnym.

Działania Horyzontalne

Planowane do realizacji działania regionalne o charakterze horyzontalnym to działania obejmujące wszystkie obszary interwencji planowane do realizacji w ramach Regionalnego Planu dla województwa świętokrzyskiego.

Wykaz działań regionalnych obejmujących wszystkie obszary interwencji planowane do realizacji w ramach RPDI na lata 2023-2025:

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie	Źródło finansowania	Planowana alokacja	2023 r.	2024 r.	2025 r.
1.	Diagnoza w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych. <i>Diagnoza regionalna będzie częścią ogólnopolskiego badania realizowanego w ramach projektu „Kooperacja Efektywna i Skuteczna”.</i>	POWER 2.8	66 150,00 zł	X		
2.	Doradztwo specjalistyczne. Doradztwo w zakresie tworzenia Centrów Usług Społecznych (CUS), procesu deinstytucjonalizacji (DI) oraz tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji (LPDI).	POWER 2.8	56 000,00 zł	X		
3.	Szkolenia z zakresu opracowywania i realizacji LPDI. Szkolenia skierowane do jst gmin i powiatów – 5 dwudniowych szkoleń – łącznie dla 150 osób.	POWER 2.8	111 100,00 zł	X		
4.	Szkolenia kompetencyjne. Szkolenia wynikające z Ustawy o realizacji usług przez CUS (3 grupy po 25 osób).	POWER 2.8	83 875,00 zł	X		
5.	Przygotowanie koncepcji realizacji projektu dot. koordynacji i rozwoju usług społecznych w regionie.	Działanie własne ROPS	Działanie bez kosztowe, realizowane w	X		

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie	Źródło finansowania	Planowana alokacja	2023 r.	2024 r.	2025 r.
			ramach bieżącej pracy ROPS			
6.	<p>Realizacja projektu dot. koordynacji i rozwoju usług społecznych w regionie.</p> <p>Zadania realizowane w projekcie obejmować będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – badania, analizy i programowanie, – szkolenia, doradztwo, sieciowanie i inne działania na rzecz instytucji integracji i pomocy społecznej podmiotów świadczących usługi społeczne, a także organizujących system wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji oraz jego otoczenia, – koordynację rozwoju ekonomii społecznej w regionie. <p><i>*projekt realizowany będzie do 31.12.2028 r., alokacja na cały projekt: 13 768 806,14 zł.</i></p>	FERS	6 884 403,07 zł	X	X	X
7.	<p>Tworzenie oraz wsparcie istniejących Centrów Usług Społecznych.</p> <p>Ogłoszenie naboru w ramach FEŚ.</p>	PR FEŚ EFS + Działanie 9.4	42 115 623,00 zł	X		
8.	<p>Kompleksowe wsparcie sektora ekonomii społecznej jako potencjalnego realizatora usług społecznych w środowisku lokalnym.</p> <p>Ogłoszenie naboru w ramach FEŚ.</p>	PR FEŚ EFS + Działanie 9.2	34 174 169,00 zł	X		
9.	<p>Wzmocnienie potencjału organizacyjnego podmiotów społeczeństwa obywatelskiego jako potencjalnego realizatora usług społecznych w środowisku lokalnym.</p> <p>Ogłoszenie naboru w ramach FEŚ.</p>	PR FEŚ EFS + Działanie 9.6	5 264 453,00 zł	X		
10.	<p>Wsparcie rozwoju infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług, w szczególności w zakresie wsparcia mieszkalnictwa społecznego oraz przeciwdziałania problemowi bezdomności.</p>	PR FEŚ EFRR Priorytet 5.	11 500 000,00 euro*	X	X	X

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie	Źródło finansowania	Planowana alokacja	2023 r.	2024 r.	2025 r.
	Ogłoszenie naboru w ramach FEŚ.					
11.	Wsparcie rozwoju infrastruktury opieki zdrowotnej. Wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. Ogłoszenie naboru w ramach FEŚ.	PR FEŚ EFRR Priorytet 5.	46 000 000,00 euro*	X	X	X

*Wartość całej alokacji w okresie 2021-2026 przeznaczony na ww. działania.

Wskaźniki horyzontalne:

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa do końca 2025 r.
Horyzontalny			
1.	Liczba gmin, w których utworzono CUS.	2	9
2.	Liczba gmin, w których utworzono miejsce koordynacji usług społecznych i zdrowotnych.	-	102
3.	Liczba jst, które opracowały LPDI.	-	50
4.	Liczba mieszkańców chronionych, wspomaganych treningowych i wspieranych z koszykiem usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb osoby.	-	10
5.	Liczba osób objętych wsparciem, w formie szkoleń, doradztwa i innych form wsparcia zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, w tym m.in. w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych.		275

OBSZAR I. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej

1.1. Kluczowe wnioski z diagnozy

- Niewystarczająca liczba asystentów rodziny, w stosunku do zapotrzebowania zgłaszanego przez gminy oraz w stosunku do liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Brak zatrudnienia asystenta rodziny w 8% gmin.
- Brak dostępności usługi wsparcia rodziny przez rodziny wspierające. W województwie świętokrzyskim nie odnotowano rodzin pełniących funkcje rodziny wspierającej.
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. W 40% gmin województwa nie funkcjonują tego typu placówki.
- Nierównomierny rozkład jednostek specjalistycznego poradnictwa funkcjonujących w województwie. Jednostki tego typu skoncentrowane są w centrum regionu i dużych miastach powiatowych. Co skutkuje utrudnianą dostępnością usług specjalistycznego poradnictwa w szczególności dla mieszkańców terenów wiejskich oddalonych od Kielc i dużych miast powiatowych.
- W województwie obserwuje się wyższe niż średnio w Polsce wskaźniki występowania przypadków przemocy domowej.
- Utrzymujący się wysoki odsetek dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej (27%).
- Co drugie dziecko w pieczy zastępczej znajduje się na skutek, problemu uzależnienia najbliższych od alkoholu lub innych środków (51%).
- Rodziny zastępcze zawodowe stanowią zaledwie 2% ogółu rodzin zastępczych funkcjonujących w województwie świętokrzyskim.
- Niewielka liczba rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (8 rodzin) oraz rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych (3 rodziny).
- Niewystarczająca liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (zapotrzebowanie na co najmniej 10 etatów).
- Niedostateczna liczba mieszkań chronionych treningowych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

1.2. Założenia dot. rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Grunt dla procesu deinstytucjonalizacji stanowią usługi społeczne o charakterze profilaktycznym. System wsparcia rodziny musi opierać się przede wszystkim na sieciach lokalnego wsparcia rodziny w gminach, działających lokalnie i blisko osób wymagających pomocy. Kluczowymi elementami wsparcia rodziny jest praca socjalna, wsparcie asystentów rodziny, działalność placówek wsparcia dziennego, poradnictwo oraz rodziny wspierające. Jak wynika z diagnozy w województwie świętokrzyskim wszystkie formy wsparcia możliwe do wykorzystania w ramach obecnych uregulowań prawnych, nie są wystarczająco wykorzystywane. W związku z powyższym należy wspierać rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę. Ważnym elementem rozwoju systemów wsparcia dzieci i rodzin jest koordynacja oraz współpraca multiprofesjonalna przedstawicieli różnorodnych służb, instytucji, zawodowców pomocowych.

W sytuacji dysfunkcyjności rodziny biologicznej i co za tym idzie wystąpieniem konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej konieczne, jest stosowanie zasady pierwszeństwa pieczy rodzinnej przed instytucjonalną. Należy intensyfikować działania gwarantujące zmianę struktury pieczy

zastępczej poprzez ograniczenie jej form instytucjonalnych na rzecz form rodzinnych. Obecna liczba rodzin zastępczych nie zaspokaja bieżących potrzeb. Istotnym elementem wsparcia świadczonego osobom opuszczającym pieczę zastępczą jest objęcie ich kompleksową, wielozakresową pomocą, a w szczególności mieszkalnictwem chronionym.

Integralną rolę w procesie wzmacniania potencjału rodzin odgrywa podnoszenie kompetencji kadry pracującej w obszarze wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej, co niewątpliwie ma wpływ na pozostawanie dzieci w środowisku rodzinnym oraz wzmocnienie roli i funkcji rodziny.

1.3. Rekomendacje

- Wspieranie rozwoju usług profilaktycznych wspierających rodzinę.
- Rozwój poradnictwa rodzinnego.
- Rozwój środowiskowych form resocjalizacji, terapii i wychowania adresowanej do młodzieży niedostosowanej społecznie lub zagrożonej niedostosowaniem społecznym.
- Wzmocnienie kompetencji kadr systemu wsparcia rodziny.
- Rozwój współpracy multiprofesjonalnej na rzecz wsparcia rodziny.
- Opracowywanie planów pomocy dziecku i rodzinie w oparciu o zespoły multidyscyplinarne.
- Podjęcie działań mających na celu stopniowe przekształcanie placówek całodobowego, długoterminowego pobytu dzieci i młodzieży w placówki wsparcia dziennego w społeczności lokalnej.
- Wspieranie rozwoju usług specjalistycznych i interwencyjnych dla osób doświadczających kryzysów (w tym tworzenie i rozwój ośrodków interwencji kryzysowej i punktów interwencji kryzysowej).
- Wspieranie inicjatywy mającej na celu pozyskiwanie i przygotowywanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wielozakresowe wsparcie rodzin zastępczych.
- Wspieranie działań na rzecz osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą.
- Zintensyfikowanie działań wspierających system adopcji (w tym wsparcie kandydatów na rodziców adopcyjnych, wielozakresowe wsparcie rodzin adopcyjnych, działania edukacyjne i medialne, wspieranie działań dotyczących pomocy specjalistycznej).
- Premiowanie w naborach w ramach FEŚ projektów:
 - które zakładają realizację działań na obszarach, na których dostępność do środowiskowych usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej jest najniższa. (np.: nie realizowały usługi asystenta rodzin) w roku poprzedzającym rok ogłoszenia naboru.
 - w swoich założeniach zakładają komplementarność działań realizowanych ze środków EFS+ oraz EFRR.
 - zakładają współpracę multiprofesjonalną¹ w działaniach na rzecz wsparcia rodziny.
 - realizowane będą w partnerstwie międzysektorowym.
 - Realizowane będą na obszarach gmin/powiatów, które opracowały Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji (dot. konkursów ogłaszanych od II połowy 2024 r.)

¹ Współpraca multiprofesjonalna rozumiana zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Usług Społecznych 2021-2035, jako forma skoordynowanej współpracy/konsultacji pomiędzy specjalistami i przedstawicielami służb, instytucji, zawodowców pomocowych pracujących z rodziną.

1.4. Cel

Rozwój zintegrowanych rozwiązań wzmacniających rodziny, zwiększających udział rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu oraz wspierających proces usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą.

1.5. Wykaz działań, przedsięwzięć regionalnych

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar I. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
1.	Kompleksowe wsparcie na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny, obejmujące m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – działania asystenta rodziny, – poradnictwo dla rodzin, – powoływanie rodzin wspierających, – przeciwdziałanie przemocy, w tym wsparcie rodziny w ramach interwencji kryzysowej, – wsparcie preadopcyjne, – wsparcie postadopcyjne. 	PR FEŚ EFS + Działanie 9.5	DWEFS	52 644 529,00		
2.	Wspieranie tworzenia nowych miejsc opieki i wychowania w nowo tworzonych placówkach wsparcia dziennego lub wsparcie działalności istniejących placówek wsparcia dziennego.					
3.	Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w środowisku lokalnym.					
4.	Działania na rzecz dzieci oraz rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, obejmujące w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – grupy samopomocowe, – asystenturę rodziny, – konsultacje ze specjalistami w zakresie zdiagnozowanych problemów i deficytów w rodzinie, – terapię w rodzinie. 	PR FEŚ EFS + Działanie 9.5	DWEFS	52 644 529,00		
5.	Wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym wsparcie rodziców zastępczych i dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.					
6.	Kompleksowe wsparcie w usamodzielnianiu pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz osób opuszczających inne instytucje opieki całodobowej, w których przebywają dzieci i młodzież.					
7.	Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w środowisku lokalnym.					

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar I. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
8.	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji placówek, w tym usług dla dzieci i młodzieży wymagających wsparcia przebywających w różnego rodzaju ośrodkach i instytucjach (np.: ośrodkach wychowawczych).					
9.	Organizacja szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (4 grupy po 15 osób).	Dotacja celowa z Budżetu Państwa	ROPS	100 000,00	100 000,00	100 000,00
10.	Szkolenie dla kadr pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej wynikające ze zgłoszonego zapotrzebowania.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	70 000,00	80 000,00	80 000,00
11.	Promowanie działań na rzecz pozyskiwania kandydatów na rodziców zastępczych i adopcyjnych.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	30 000,00		
12.	Realizacja programów mających na celu zapobieganie przemocy rówieśniczej, w tym cyberprzemocy.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	50 000,00		
13.	Wsparcie w realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	50 000,00		
14.	Kreowanie i wspieranie inicjatyw skierowanych do dzieci oraz członków rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, a także innym szkodliwym uzależnieniem wpływającym na patologiczne funkcjonowanie rodziny, mających na celu pomoc psychologiczną i edukacyjną.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	10 000,00		
15.	Wspieranie działań służących upowszechnieniu wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	15 000,00		
16.	Prowadzenie działań, adresowanych do różnych grup docelowych, w szczególności do dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów, ukierunkowanych na ograniczenie stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	20 000,00		
17.	Wspieranie działań mających na celu doskonalenie kompetencji kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	10 000,00		

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar I. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
18.	Wspieranie działań w zakresie upowszechniania wiedzy dotyczącej zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz wdrażania standardów profilaktyki i terapii FASD – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	10 000,00		
19.	Aktywne wakacje – efektywne wykorzystanie czasu wolnego poprzez organizację zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży szkolnej.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DESTISZ	125 000,00		
20.	„Świętokrzyskie dla młodych” – działania o charakterze edukacyjnym zmierzające do zwiększenia społecznego zaangażowania młodzieży z regionu świętokrzyskiego oraz wzmacniające ich postawy społeczne i obywatelskie, w tym szczególnie działania mające na celu: <ul style="list-style-type: none"> – wzmacnianie potencjału organizacji młodzieżowych i pracujących z młodzieżą oraz zwiększanie dostępu do informacji młodzieżowej, – podnoszenie kompetencji liderów grup młodzieżowych oraz tworzenie mechanizmów wsparcia merytorycznego i finansowego nieformalnym grupom młodzieżowym, – podnoszenie kompetencji osób dorosłych bezpośrednio pracujących z młodzieżą oraz pracujących na rzecz młodzieży. – podnoszenie kompetencji osób młodych, współpracujących w młodzieżowych gremiach samorządu terytorialnego. 	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DESTISZ	105 000,00		
21.	Świętokrzyskie Dni Rodziny: <ul style="list-style-type: none"> – piknik edukacyjno-integracyjny adresowany do rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzin adopcyjnych. 	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	35 000,00	35 000,00	35 000,00
22.	Upowszechnianie dobrych praktyk, innowacyjnych rozwiązań i inicjatyw w obszarze profilaktyki oraz wsparcia rodziny.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS		20 000,00	
23.	Upowszechnianie dostępu do informacji dot. instytucji, organizacji oraz wszelkich inicjatyw podmiotów działających w obszarze wsparcia.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS		10 000,00	
24.	Upowszechnianie informacji i zachęcanie jst, pes do aplikowania o środki w obszarze rozwoju usług społecznych i procesu deinstytucjonalizacji w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS			

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar I. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
25.	Prowadzenie szkoleń przygotowujących do pełnienia roli rodziców adopcyjnych i zastępczych (fakultatywnie na zlecenie PCPR- ów) wg. programu PRIDE.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego/ dotacja celowa	ŚOA	Działania realizowane zgodnie z ustawowymi zadaniami Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w sposób ciągły.		
26.	Wsparcie postadopcyjne dla rodzin i dzieci po przysposobieniu: – spotkania psychoterapeutyczne, – organizacja i prowadzenie zajęć dla dzieci z zakresu terapii integracji sensorycznej, – organizacja i prowadzenie warsztatów wspierających dla matek adopcyjnych, – prowadzenie warsztatów wspierających rozwój dziecka, – organizacja i prowadzenie zajęć edukacyjnych kompensujących deficyty rozwojowe dla dzieci w wieku od 6 do 9 lat, „Razem w drodze do szkoły”. – Organizacja spotkania mikołajkowego dla rodziców adopcyjnych i ich dzieci.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego/ dotacja celowa	ŚOA	49 000,00		
27.	Działania informacyjno-promocyjne podejmowane przez Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego/ dotacja celowa	ŚOA	18 000,00		

1.6. Wskaźniki

Lp.	Obszar I. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2025 r.)
1.	Odsetek dzieci, dla których sporządzono plan pomocy dziecku i rodzinie powstałych w oparciu o zespoły multidyscyplinarne (co najmniej z poziomu powiatu) w ogólnej liczbie wszystkich dzieci odseparowanych od rodziny (we wszystkich formach pieczy zastępczej).	-	10%
2.	Odsetek rodzin, w stosunku do których zastosowano, kompleksową analizę możliwości reintegracji.	-	20%
3.	Liczba powiatów, w których działa interdyscyplinarny zespół wsparcia rodziny.	-	5
4.	Liczba asystentów rodziny.	135	165
5.	Liczba rodzin wspierających.	0	3
6.	Odsetek dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które wychowują się w rodzinnej pieczy zastępczej.	73%	80%
7.	Liczba rodzin zastępczych zawodowych.	24	28
8.	Liczba rodzinnych domów dziecka.	14	15
9.	Odsetek placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia całodobowego przekształconych w dzienne ośrodki wsparcia rodziny.	-	5%
10.	Liczba osób, które ukończyły szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych.		150

OBSZAR II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność

2.1. Kluczowe wnioski z diagnozy

- Województwo świętokrzyskie jest regionem najszybciej starzejącym się w Polsce.
- Maleją zasoby nieformalnej opieki nad osobami starszymi.
- Region charakteryzuje się jednym z najwyższych wskaźników liczby osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy na 10 tys. ludności.
- Zasoby infrastruktury wsparcia o charakterze dziennym nie są dostatecznie rozwinięte, a ich rozmieszczenie na terenie województwa jest nierównomierne. Brak tego typu infrastruktury najczęściej odnotowywany jest w południowej części województwa.
- W 12 gminach nie odnotowano realizowanych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
- Gminy prognozują wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.
- 81 gmin nie realizowało specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
- 50 gmin nie realizowało usług polegających na wsparciu mieszkańców w środowisku lokalnym przez asystenta osoby z niepełnosprawnościami.
- 63 gminy nie realizowały usługi opieki „wytchnieniowej” dla opiekuna faktycznego osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- 88 gmin nie realizowało sąsiedzkich usług opiekuńczych.
- 82 gminy nie realizowały usługi transportowej dla swoich mieszkańców zwiększającej mobilność osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- Zdiagnozowano niedostateczny dostęp do leczenia geriatrycznego.
- Niewystarczająca liczba podmiotów zajmujących się rehabilitacją. Długi czas oczekiwania na możliwość korzystania z ww. usług.

2.2. Założenia dot. rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Kluczowym wyzwaniem dla polityki społecznej województwa świętokrzyskiego staje się starzenie społeczeństwa. Wraz z postępującym starzeniem się populacji województwa świętokrzyskiego wzrastać będzie liczba osób z niepełnosprawnościami oraz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Należy przewidywać dynamiczny wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne, których odbiorcami będzie coraz liczniejsza grupa seniorów, osób z niepełnosprawnościami wymagających opieki oraz całodobowego lub dziennego wsparcia. Na wyzwania związane ze starzeniem się populacji nakładać się będzie malejący potencjał opiekuńczy najbliższego otoczenia, wynikający m.in. z malejącego współczynnika dzietności czy ujemnego salda migracji, które obserwujemy w regionie. Co może w przyszłości skutkować nasileniem się problemów związanych z zapewnieniem właściwej opieki osobom starszym.

W przypadku osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu szczególnie ważny jest rozwój m.in.: usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług asystenta osoby z niepełnosprawnością, usług sąsiedzkich, oraz infrastruktury społecznej o charakterze środowiskowym tj. dziennych domów pomocy, klubów seniora, klubów samopomocy oraz mieszkań wspomaganych. Wsparcie w zakresie mieszkalnictwa i dostosowania przestrzeni życiowej do potrzeb związanych z niepełnosprawnością, jest najbardziej kluczowe dla osób z niepełnosprawnością.

Głównym celem deinstytucjonalizacji jest rozwój usług uwzględniających podmiotowość jednostki, świadczonych w środowisku zamieszkania w warunkach domowych lub półstacjonarnych.

W kontekście zapewnienia działań podejmowanych na rzecz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu istotnym jest zapewnienie wsparcia ich opiekunom nieformalnym, niezbędny jest tu rozwój różnych form opieki wytchnieniowej. Jej zadaniem jest odciążenie członków rodzin, lub opiekunów osób wymagających intensywnego wsparcia przez pomoc w codziennych obowiązkach, lub zapewnienie czasowego zastępstwa w ich wykonywaniu.

2.3. Rekomendacje

- Wspieranie rozwoju środowiskowych usług społecznych w szczególności opiekuńczych i asystenckich.
- Wspieranie tworzenia i rozwoju placówek wsparcia dziennego.
- Rozwijanie oferty opieki wytchnieniowej dla opiekunów faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- Promowanie przedsięwzięć, w których placówki o charakterze długoterminowym, po przeszkoleniu kadry, rozszerzą swoją ofertę o usługi realizowane poza dotychczasowymi np. środowiskowe, w miejscu zamieszkania, mieszkania chronione lub wspomagane.
- Realizacja okresowej oceny możliwości usamodzielnienia mieszkańców DPS.
- Wspieranie tworzenia oraz rozwoju podmiotów ekonomii społecznej sprofilowanych na świadczenie usług społecznych adresowanych do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- Wspieranie działań profilaktycznych, aktywizujących, edukacyjnych, usprawniających i integrujących adresowanych do seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.
- Premiowanie w naborach w ramach FEŚ projektów:
 - które zakładają realizację działań na obszarach, na których dostępność do środowiskowych usług społecznych w zakresie wsparcia osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu jest najniższa.(np.: nie realizowały usługi opiekuńczej w miejscu zamieszkania w roku poprzedzającym rok ogłoszenia naboru).
 - w swoich założeniach zakładają komplementarność działań realizowanych ze środków EFS+ oraz EFRR.
 - Które, realizowane będą w partnerstwie międzysektorowym.
 - realizowanych na obszarach gmin/powiatów, które opracowały Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji (dot. konkursów ogłaszanych od II połowy 2024 r.)

2.4. Cel

Zbudowanie skutecznych i trwałych lokalnych systemów opieki długoterminowej opartych na dostosowanej do lokalnych potrzeb ofercie usług społecznych i zdrowotnych świadczonych w formie środowiskowej oraz dziennej.

2.5. Wykaz działań, przedsięwzięć regionalnych

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
1.	<p>Tworzenie lokalnych systemów wsparcia dla seniorów. Realizacja projektu strategicznego w trybie niekonkurencyjnym. Celem projektu będzie zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej skierowanej do osób w starszym wieku. Projekt realizowany będzie w partnerstwie z 20 jst. Czas realizacji projektu: 07.2023 r. - 06.2026 r. Całkowita alokacja: 63 529 411,77 zł.</p>	PR FEŚ EFS + Działanie 9.4	ROPS- Lider/Partnerzy – 20 JST	10 328 226,19	21 259 476,93	21 409 847,06
2.	<p>Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych oraz wsparcie procesu deinstytucjonalizacji poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną, – wsparcie dla usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej, m.in.: w rodzinnych domach pomocy, usług asystenta osoby z niepełnosprawnościami, zapewnienia usług transportu indywidualnego, – usługi świadczone w mieszkaniach chronionych i mieszkaniach wspomaganych, – zapewnienie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekunów będących członkami rodzin, w tym opieka wytchnieniowa, – wsparcie psychologiczne lub szkolenia dla opiekunów, w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – zapewnienie dodatkowych usług opiekuńczych, m.in.: teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków, drobne usługi remontowe, porządkowe, higieniczne, świadczone w domu oraz działania zapobiegające 	PR FEŚ EFS + Działanie 9.4	DWEFS	52 644 529,00		

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
	<p>umieszczaniu osób w placówkach całodobowych (nie może być realizowane jako samodzielne przedsięwzięcie),</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych, m.in. przez rozwijanie usług środowiskowych poprzez personel placówki, – wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, w tym tworzenie nowych i wsparcie istniejących hospicjów domowych, – wsparcie długoterminowej medycznej opieki domowej nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym pielęgniarstwa długoterminowej. 					
3.	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych i/lub zdrowotnych na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej, w tym personelu opieki długoterminowej.					
4.	Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych oraz wsparcie procesu deinstytucjonalizacji poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie działalności lub tworzenie nowych DDOM, zgodnie ze standardem wypracowanym w ramach PO WER. 	PR FEŚ EFS + Działanie 9.4	DWEFS	31 586 717,00		
5.	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych i/lub zdrowotnych na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej, w tym personelu opieki długoterminowej.					
6.	Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych oraz wsparcie procesu deinstytucjonalizacji poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną, – wsparcie dla usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej, m.in.: w rodzinnych domach 	PR FEŚ EFS + Działanie 9.4	DWEFS		52 644 529,00	

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
	<p>pomocy, usług asystenta osoby z niepełnosprawnościami, zapewnienia usług transportu indywidualnego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – usługi świadczone w mieszkaniach chronionych i mieszkaniach wspomaganych, – zapewnienie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekunów będących członkami rodzin, w tym opieki wytchnieniowej, – wsparcie psychologiczne lub szkolenia dla opiekunów, w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – zapewnienie dodatkowych usług opiekuńczych, m.in.: teleopieka, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, codzienne dowożenie posiłków, drobne usługi remontowe, porządkowe, higieniczne, świadczone w domu oraz działania zapobiegające umieszczaniu osób w placówkach całodobowych (nie może być realizowany jako samodzielne przedsięwzięcie), – wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych, m.in. przez rozwijanie usług środowiskowych przez personel placówki, – wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, w tym tworzenie nowych i wsparcie istniejących hospicjów domowych, – wsparcie długoterminowej medycznej opieki domowej nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym pielęgniarstwa długoterminowej, – wsparcie działalności lub tworzenie nowych DDOM, zgodnie ze standardem wypracowanym w ramach POWER. 					

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
7.	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych i/lub zdrowotnych na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej, w tym personelu opieki długoterminowej.					
8.	Tworzenie oraz wsparcie istniejących Centrów Usług Społecznych.					
9.	Kompleksowa i zindywidualizowanej aktywnej integracja, wykorzystująca w zależności od potrzeb elementy aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej i zdrowotnej obejmująca reintegrację społeczną i zawodową realizowaną przez Kluby Integracji Społecznej (KIS) i Centra Integracji Społecznej (CIS). W ramach przedsięwzięcia realizowane będą działania obejmujące: <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS), – wsparcie nowych uczestników w istniejących podmiotach, – rozszerzenie oferty istniejących podmiotów, w tym tworzenie miejsc aktywizacji społecznej i zawodowej, – indywidualne wsparcie uczestnika WTZ pod warunkiem zaoferowania uczestnikowi realnej ścieżki dojścia do ZAZ, – wsparcie istniejących ZAZ oraz tworzenie nowych ZAZ. 	PR FEŚ EFS + Działanie 9.1	DWEFS	14 768 934,00		
10.	Aktywizacja biernych zawodowo osób z niepełnosprawnościami poprzez udział we wsparciu oferowanym w podmiotach reintegracji społecznej i zawodowej, przez tworzenie nowych podmiotów (CIS, KIS, ZAZ) oraz wsparcie w istniejących podmiotach reintegracyjnych.	PR FEŚ EFS + Działanie 9.1	DWEFS	31 526 364,00		
11.	Rozwój wsparcia środowiskowego i poszerzenie zakresu współpracy międzysektorowej w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami.					
12.	Wspieranie funkcjonowania Świętokrzyskiej Rady Seniorów.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	10 000,00	10 000,00	10 000,00
13.	Organizacja Gali Inaugurującej Rok Akademicki UTW.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	60 000,00	60 000,00	60 000,00

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
14.	Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego i dyskryminacji wśród osób z niepełnosprawnościami.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	410 000,00		
15.	Działania mające na celu poprawę sprawności fizycznej i intelektualnej ludzi starszych w różnych sferach życia.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	330 000,00		
16.	Promocja zdrowego i aktywnego starzenia się ukierunkowana na poprawę stanu zdrowia i jakości życia osób starszych.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	60 000,00		
17.	Sport osób niepełnosprawnych – organizacja lub udział w imprezach/wydarzeniach sportowych o randze wojewódzkiej, ogólnopolskiej lub międzynarodowej.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DESTISZ	75 000,00		
18.	Aktywny senior – upowszechnianie aktywności fizycznej i promowanie sportu wśród osób starszych.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DESTISZ	50 000,00		

2.6. Wskaźniki

Lp.	Obszar II. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę i niepełnosprawność	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2025 r.)
1.	Liczba gmin, w których realizowane są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.	90	102
2.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania.	3 853	4100
3.	Liczba gmin, w których realizowane są specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.	21	40
4.	Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania.	179	360
5.	Liczba jst realizujące usługi asystenta osoby z niepełnosprawnością.	62	80
6.	Liczba osób objętych usługą asystenta osoby z niepełnosprawnością.	3 965	5000
7.	Liczba gmin, w których realizowane są usługi sąsiedzkie.	14	20
8.	Liczba osób objętych usługami sąsiedzkimi.	83	170
9.	Liczba gmin, w których uruchomiono usługi wytchnieniowe.	39	50
10.	Liczba gmin, w których uruchomiono usługi wsparcia opiekunów nieformalnych (inne niż usługi wytchnieniowe).	-	10
11.	Liczba gmin, w których utworzono placówki wsparcia dziennego dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	-	5
12.	Liczba stacjonarnych placówek opieki przekształconych w placówki realizujące kompleksowe usługi, stacjonarne i środowiskowe, w tym usługi realizujące stacjonarną opiekę krótkoterminową. Przekształcenie dotyczyć ma otwarcia na równoległą realizację usług środowiskowych przy ograniczeniu do niezbędnego minimum wsparcia stacjonarnego.	-	3
13.	Odsetek/liczba DPS, w których wprowadzono badania okresowej oceny możliwości usamodzielnienia mieszkańca.	-	100%
14.	Liczba klubów seniora.	113	120
15.	Liczba centrów opiekuńczo – mieszkalnych.	5	7
16.	Liczba zakładów aktywności zawodowej.	7	9

OBSZAR III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

3.1. Kluczowe wnioski z diagnozy

- Wysoki wskaźnik liczby osób leczonych w poradniach dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego na 1000 mieszkańców w regionie (43,8), wyższy o 6,4 w stosunku do średniej wartości tego wskaźnika odnotowanej w kraju.
- Wzrost wskaźnika liczby samobójstw na 10 tys. mieszkańców w regionie w okresie trzech lat z 1,8 do 2,2.
- Wyższy wskaźnik liczby samobójstw na 10 tys. mieszkańców w odniesieniu do średniej krajowej.
- Wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi o 14%.
- Brak realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie 41 gmin.
- Nierównomierny dostęp do opieki psychiatrycznej w regionie, w szczególności ograniczony dostęp do świadczeń opieki psychiatrycznej dla mieszkańców terenów wiejskich.
- Trudności w dostępie do poradni psychologiczno-pedagogicznych (długi czas oczekiwania).
- Brak dostępu do kompleksowego leczenia psychiatrycznego dzieci i młodzieży.
- Zbyt mała ilość środowiskowych form wsparcia tj.: centra zdrowia psychicznego, zespoły leczenia środowiskowego, mieszkania chronione o charakterze wspomagającym dla osób chorujących psychicznie.

3.2. Założenia dot. rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Kluczowym we wdrażaniu procesu deinstytucjonalizacji jest rozwój usług środowiskowych jak najbliżej miejsca zamieszkania. W działalności podmiotów zaangażowanych we wsparcie osób w kryzysie zdrowia psychicznego należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię koordynacji usług społecznych i zdrowotnych. Celem rozwoju usług w formie środowiskowej oraz dziennej jest ograniczenie liczby hospitalizacji z powodu zaburzeń psychicznych, ograniczenie liczby osób przebywających w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz poszerzenie oferty pomocowej w środowisku lokalnym. Oferta ta ma pozwolić na wybór usług uwzględniających podmiotowość jednostki, jej indywidualne potrzeby i możliwość pełnienia przez nią dotychczasowych ról społecznych.

3.3. Rekomendacje

- Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania.
- Rozwój dziennych form pomocy i wsparcia – upowszechnianie działalności ośrodków wsparcia, w tym środowiskowych domów samopomocy oraz mieszkań chronionych.
- Rozwój form wsparcia o charakterze samopomocowym – klubów samopomocy, kręgów wsparcia, grup samopomocowych.
- Rozwój kompetencji kadry realizującej usługi na rzecz osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego.
- Wspieranie podmiotów świadczących usługi społeczne dla osób w kryzysie psychicznym – organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.
- Wspieranie rozwoju specjalistycznego poradnictwa.

- Koordynacja usług oparcia społecznego dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego świadczonych w ramach systemu pomocy społecznej z usługami zdrowotnymi realizowanymi zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- Wdrażanie rozwiązań wypracowanych w ramach projektu pn. „Standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym”, realizowanego przez ROPS Kielce.
- Premiowanie w naborach w ramach FEŚ projektów:
 - które zakładają realizację działań na obszarach, na których dostępność do środowiskowych usług społecznych w zakresie wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego funkcjonowaniu jest najniższa.(np.: nie realizowały specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania w roku poprzedzającym rok ogłoszenia naboru).
 - w swoich założeniach zakładają komplementarność działań realizowanych ze środków EFS+ oraz EFRR.
 - które, realizowane będą w partnerstwie międzysektorowym.
 - realizowanych na obszarach gmin/powiatów, które opracowały Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji (dot. konkursów ogłaszanych od II połowy 2024 r.
 - które zawierają komponent koordynacji usług społecznych i zdrowotnych (np. realizacja projektów w partnerstwie z podmiotami leczniczymi).

3.4. Cel

Poprawa dostępu do usług opieki psychiatrycznej oraz oparcia społecznego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych doświadczających kryzysu psychicznego.

3.5. Wykaz działań, przedsięwzięć regionalnych:

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
1.	Deinstytucjonalizacja usług społecznych i zdrowotnych skierowanych do osób dorosłych z problemami zdrowia psychicznego, w tym uzależnionych, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie oraz wsparcie działalności Centrów Zdrowia Psychicznego, – tworzenie oraz wsparcie działalności oddziałów dziennych psychiatrycznych (ogólnych), – tworzenie oraz wsparcie działalności zespołów leczenia środowiskowego (domowego), – tworzenie i wsparcie działalności hosteli, oraz innych ośrodków (zespołów) opieki pozaszpitalnej, – wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, np. dzienne formy opieki dla osób z chorobami otępiennymi, – wsparcie rozwoju opieki wytchnieniowej, – wsparcie psychologiczne i/lub szkoleniowe dla opiekunów. 	PR FEŚ EFS + Działanie 9.4	DWEFS	31 586 717,00*	52 644 529,00*	
2.	Realizacja programów pomocy psychologicznej, terapeutycznej i samopomocy dla ofiar przemocy domowej dorosłych i dzieci.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	50 000,00		
3.	Wspieranie realizacji działań, programów edukacyjnych i programów rekomendowanych promujących zdrowie psychiczne dorosłych oraz dzieci i młodzieży, a także kształtujących umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	100 000,00		
4.	Wspieranie działań z zakresu profilaktyki uzależnienia od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych (profilaktyka uniwersalna, selektywna i wskazująca), realizowanych zgodnie z programami rekomendowanymi.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	20 000,00		
5.	Wspieranie działań mających na celu doskonalenie kompetencji kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomani.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	15 000,00		

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
6.	Wspieranie działań służących leczeniu, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	DOZ	20 000,00		

3.6. Wskaźniki

Lp.	Obszar III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2025 r.)
1.	Liczba centrów zdrowia psychicznego.	3	4
2.	Liczba ośrodków środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.	7	9
3.	Odsetek gmin, które realizują specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	60%	65%
4.	Odsetek gmin, w których zabezpieczono dzienne formy pobytu i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	-	15%

OBSZAR IV. Osoby w kryzysie bezdomności

4.1. Kluczowe wnioski z diagnozy

- 2 gminy realizowały usługę polegającą na pracy z osobami w kryzysie bezdomności (Streetworking).
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności stale maleje.
- Na obszarze 4 powiatów nie odnotowano noclegowni, ogrzewalni, schronisk dla osób w kryzysie bezdomności.
- Niewystarczająca liczba mieszkań treningowych i innych form mieszkalnictwa.

4.2. Założenia dot. rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Bezdomność to jedna z najbardziej złożonych form wykluczenia społecznego. Spora część osób w kryzysie bezdomności znajduje się poza wszelkimi statystykami, liczeni są tylko ci, którzy zwracają się o pomoc. Osoby w kryzysie bezdomności mogą skorzystać ze świadczeń pieniężnych, takich jak zasiłek celowy, okresowy, stały, oraz świadczeń niepieniężnych. Wśród nich szczególną rolę pełni praca socjalna, która ma na celu pomóc w odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Formą pracy socjalnej z osobami bezdomnymi jest w szczególności streetworking.

W procesie wsparcia osób bezdomnych ważną rolę odgrywa udostępnianie i rozwijanie innych form pomocy pozainstytucjonalnej, np. „najpierw mieszkanie” będące specjalistyczną formą pomocy kierowaną do osób od lat korzystających z tradycyjnej pomocy z tytułu bezdomności i mimo tego nadal pozostających bez domu: cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych lub uzależnionych. Stąd potrzeba propagowania i rozwoju różnorodnych rozwiązań mieszkaniowych, mając na uwadze możliwość zaadaptowania ich do lokalnych warunków i możliwości, a także popularyzacja wiedzy o modelu „najpierw mieszkanie” oraz najmie socjalnym.

4.3. Rekomendacje

- Prowadzenie działań profilaktycznych i interwencyjnych pozwalających kontrolować zadłużenie i zapobiegać eksmisjom.
- Rozwój poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego, doradztwa, terapii uzależnień w celu wsparcia osób zagrożonych bezdomnością oraz w kryzysie.
- Rozwój mieszkalnictwa chronionego oraz innych form mieszkalnictwa, w tym wspieranie programów opartych na modelu „najpierw mieszkanie” i innych modelach mających na celu wyjście osoby z kryzysu bezdomności.
- Wsparcie rozwoju infrastruktury wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego.

4.4. Cel

Stworzenie kompleksowego i skutecznego systemu usług dla osób w kryzysie bezdomności.

4.5. Wykaz działań, przedsięwzięć regionalnych

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar IV. Osoby w kryzysie bezdomności	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja (zł)		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
1.	Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania mieszkań wspomaganych/chronionych (jako element kompleksowego wsparcia osób w kryzysie bezdomności) oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.	PR FEŚ EFS + Działanie 9.5	DWEFS	5 264 453,00		
2.	Rozwój usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym wsparcie usług środowiskowych skierowanych do osób w kryzysie bezdomności.					
3.	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz osób w kryzysie bezdomności.					
4.	Aktywizacja społeczna osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym.					
5.	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób bezdomnych.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	20 000,00		
6.	Łagodzenie skutków ubóstwa i wsparcie programów na rzecz wyjścia z trudnych sytuacji życiowych poprzez wsparcie m.in. banków żywności, schronisk dla bezdomnych, noclegowni.	Budżet Samorządu Województwa Świętokrzyskiego	ROPS	70 000,00		

4.6. Wskaźniki

Lp.	Obszar IV. Osoby w kryzysie bezdomności	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2025 r.)
1.	Odsetek gmin realizujących standard działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie mieszkalnictwa pozwalających kontrolować zadłużenie i zapobiegać eksmisjom.	-	10%
2.	Liczba gmin, w których świadczone są usługi streetworkerów zintegrowane z systemem interwencyjnych usług schronienia i innymi usługami typu outreach.	2	3
3.	Odsetek placówek dla osób w kryzysie bezdomności przekształconych w zespolone mieszkania wspomagane lub w placówki o charakterze interwencyjnym.	-	15%
4.	Liczba utworzonych społecznych agencji najmu, zapewniających możliwość wynajęcia lokalu mieszkalnego m.in. osobom w kryzysie bezdomności lub zagrożonym bezdomnością oraz innym grupom objętym Strategią.	-	1

OBSZAR V. Obywatele państw trzecich, migranci w tym uchodźcy

5.1. Kluczowe wnioski z diagnozy

- Wzrost o 76,5% liczby decyzji wydanych przez Wojewodę Świętokrzyskiego uprawniających do pobytu w Polsce.
- Nierównomierny dostęp do usług dedykowanych migrantom.
- Nierównomierny dostęp do usług integrujących obywateli państw trzecich na rynku pracy.
- Niewystarczające wsparcie skierowane do pracodawców zatrudniających obywateli państw trzecich.
- Niewystarczający dostęp do podmiotów koordynujących działania dot. zabezpieczenia bytowego, integracji i zatrudnienia.
- Nierównomierny dostęp do infrastruktury mieszkań o charakterze chronionym.

5.2. Założenia dot. rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

W ostatnich latach Polska doświadcza nasilonego procesu migracji. Sytuacja związana z napływem cudzoziemców zmieniła się diametralnie w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie. Napływ cudzoziemców rodzi określone konsekwencje dla polityki społecznej związane, chociażby z procesem wsparcia socjalnego, edukacją oraz integracją społeczną.

Z uwagi na napływ cudzoziemców do województwa świętokrzyskiego, wspieranie tej grupy staje się coraz istotniejszym elementem polityki społecznej. Wsparcie to (w zależności od potrzeb), powinno objąć działania na rzecz asymilacji, pomoc prawną, psychologiczną oraz socjalną, naukę języka. W stanie nadzwyczajnym, jakim jest konflikt zbrojny za wschodnią granicą kraju, kwestia cudzoziemców będzie istotnym elementem polityki społecznej.

Założenia dotyczące deinstytucjonalizacji w tym obszarze opierają się na rozwoju oferty kompleksowych, zindywidualizowanych usług na rzecz obywateli państw trzecich w tym migrantów, świadczonych jak najbliżej miejsca zamieszkania, w formach dziennych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb.

5.3. Rekomendacje

- Wsparcia obywateli państw trzecich w procesie integracji społecznej.
- Rozwój usługi dla cudzoziemców, które pozwolą im na lepsze funkcjonowanie w społeczeństwie, m.in. kursy języka polskiego, szkolenia zawodowe, dostarczanie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce.
- Wsparcie dla NGO w zakresie działań na rzecz integracji społecznej obywateli państw trzecich.
- Budowanie potencjału podmiotów działających na rzecz migrantów, w tym kształcenie kadr w zakresie integracji międzykulturowej.

5.4. Cel

Rozwój usług społecznych wspierających aktywną integrację społeczną obywateli państw trzecich.

5.5. Wykaz działań, przedsięwzięć regionalnych

Lp.	Działanie/przedsięwzięcie Obszar V. Obywatele państw trzecich, migranci w tym uchodźcy	Źródło finansowania	Realizator	Planowana alokacja		
				2023 r.	2024 r.	2025 r.
1.	Zindywidualizowane wsparcie dla zatrudniania obywateli państw trzecich oraz zatrudniających ich przedsiębiorców.	PR FEŚ EFS + Działanie 9.3	DWEFS	10 902 627,00		
2.	Kompleksowe zintegrowane wsparcie z elementami usług społecznych, edukacji, kultury.					
3.	Wspieranie rozwoju osób pracujących z obywatelami państw trzecich z instytucji publicznych i niepublicznych.					

5.6. Wskaźniki:

Lp.	Obszar V. Obywatele państw trzecich, migranci w tym uchodźcy	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2025 r.)
1.	Liczba utworzonych centrów integracji migrantów lub podmiotów realizujących stacjonarnie usługi społeczne na rzecz integracji obywateli państw trzecich.	5	8

4. Monitoring

Dokument będzie podlegał corocznemu monitoringowi, który zapewni zgodność działań finansowanych ze środków europejskich oraz środków własnych Samorządu Województwa z właściwymi dokumentami strategicznymi, oraz pozwoli na bieżąco weryfikować stan realizacji Planu. Dokument, w zależności od potrzeb, może być aktualizowany.